

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kélden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt. o. 6.
Félévre 6 frt. o. 3.
Évnyegyedre 3 frt. o. 1.
Egy órára 1 frt. o. 1.

Szerkesztői szállás:

belső p. útca 131. szám.
Kiadó hivatal:
középutca Stein J. könyvkereskedés.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

5t hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglornál (Neuer Markt 11 szám.)
Peston: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási cikkeik

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” novemb.—decz. folyamára.

Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük múlt hó végével lejárt, megrendeléseiket néhány nappal megtenni, hogy teljeszámu példányokkal szolgálhassunk

Előfizetési ár: 2 frt. o. 6.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Pest, nov. 9. 1869.

(B.) A tegnapi ülésben a joggyűjtemény felülvizsgálása s a szokott előzmények után, legelőbb báró Eötvös, mint miniszter-előki helyettes felelt Simonffy Ernőnek a cattarói eseményekre vonatkozó interpellációjára.

A feleletet a ház tudomásul vette, sőt maga az interpelláló úr is megnyugtatta látszott lenni.

A miniszteri felelet a csend- és az alkotmányos szabadságnak helyreállítását Cattaróban közel kilátásba helyezi. A zsendülés tudva levő oka egyrészt a véderőről szóló törvények életbeléptetése volt; járult ahhoz másnemű igazgatás is, mely nem volt az, a miniszteri feleletből kivethető csak későbbre lesz. A felkelés Cattaron csak egy részre terjedt ki, s még nem volt akkora dimenziót, hogy a török kormány szükség lett volna arra fel-szólítani, hogy az a magyar osztrák seregnek a török határok átépését megengedje; azonban a török birodalomhoz való viszonyokból arra lehet következtetni, miszerint annak kormánya mindent meg fog tenni a török birodalom és a jó szomszéd-sági viszony fenmaradása érdekében is.

Ezután Lónyay pénzügyminiszter azon határozati javaslata került napirendre, mely szerint egy országos szakbizottság lenne kiküldendő, mely meghallgatva a tekintélyesebb szakembereket, tekintettel a jelen pénzügyre, a tényleges viszonyokra, s a jelenlegi pénzügyi állapotról s annak okaira, adjon indokolt vélekedést arra, hogy minő törvényhozási intézkedések lennének szükségesek, hogy a rendszeres pénzforgalom biztosítása mellett a hazai hitel önálló szilárd alapokra fektüdjék.

Ezzel szemben Irányi Dániel adott be egy másik határozati javaslatot, mely hasonlólag szakbizottságnak kinevezését sürgeti; azonban ignorálva a miniszter javaslataiban érintett körülményeket, csak is a hazai hitel önálló függetlenségére fekteti a súlyt s az 1867 diki kiegyezkedésről sem akar hallani semmit.

A mily különbség létezik a két indítvány közt, épp annyira különböztek az indítványokat támogató szónoklatok is, szakavatottság s a kérdésnek óvatos és rázkodás nélküli megoldására való törekvés jellemezte a miniszter beszédét, míg Irányi a tudomány utmutatásával, s a kérdés gyakorlati nehézségeivel keveset törődve, késznek mutatkozott a gordiusi csomót ketté vágni.

Jókay Mór is hozzá szólott a tárgyhöz, s bár ő a miniszter határozati javaslatát pártolta, mégis szükségesnek tartotta a pénzügyminiszterrel polemizálni. Amde ez neki igen gyengén sikerült, mert hosszú és bádgyatt beszédén nem csak az látszott meg, hogy Jókay e tárgybán nem bír kellő szakavatottsággal, hanem még az is kitűnt, miszerint száraz számokkal való bánás nagy nehezére válik a regény-írónak.

Alaposan szólott a tárgyhöz Wahrman Mór. Egészen elemében volt. Szólt a pénz, bérze és kereskedelmi crisisek közti különbségekről, a bérze-szedelésekről stb.; végre is az enquettet pártolta.

Miután az idő ez alatt annyira haladt, hogy e tárgy megvitatását nem lehetett volna befejezni, annak folytatása mára halasztott el.

A tegnapi be nem fejezett vita ma folytatott a pénzügyminiszter határozati javaslata felett, s az el is fogadtatott, mellőztetvén Irányi Dániel javaslata és Mednyánszky pótvajaslata.

E tárgybán ma is többen szóltak, köztük gróf Zichy Ferdinánd, Ghyczy Kálmán, Wodianer Albert, Ivánka Imre, Érkövi Adolf, Tisza Kálmán, s végül az indítványozó pénzügyminiszter úr mondott egy rövid zárbeszédet.

A szónokok ma is több vagy kevesebb szakavatottsággal és sikerrel nyilatkoztak, azonban csaknem mindenike igyekezett a felkarolt tárgyak egyikét vagy másikat megvilágítani.

Nem tagadhatni, hogy a szónokok mélyebben ereszkedtek a tárgyak részletezésébe, sem mint ezt maga a napirenden levő kérdés igényelte volna, mert most csupán egy enquete kinevezéséről, nem pedig a bankkérdés elvi megvitatásáról s eldöntéséről lehetett szó.

Azonban nem volt igaza Tisza Kálmánnak, midőn a lefolyt vitát idővesztegetésnek mondta, mert a szövegben levő úgy felmerült egyes részletei sok oldalról felvilágosítottak, s erre tagadhatlan nagy szükség vala, miután a kérdéses tárgyak meglehetősen újak a magyar parlament, valamint az összes magyar közönség előtt. Hogy Tisza Kálmán többet tud, sem hogy ő ezekből tanulhatott volna, az lehet; de az még nem bizonyítja, hogy más sem okult volna. Különbösen tán nem is azért bíráztatta a tanácskozás hosszadalmasságát, mintha a vita valóban felesleges lett volna, hanem csupán azon vád alkalmazhatása végett, hogy a miniszter előterjesztési modora s a jobboldal szónokai idézetek elő a tárgyalás két napra terjedését, s így az idővesztegetést is.

A vád ugyan alaptalan, de az ilyenmő vádak nem újak a baloldal részéről, holott ha a jobboldal szónokai nem ereszkednek mélyebben a tanácskozás alá kerülő tárgyak vitatásába, a Deák párt rendszeresen azzal vádolhatik: hogy egyszerűen le-szavazza a kisebbséget.

Ülés végén gróf Wass Sámuel tett egy indítványt, mely szerint hatalmaztassék fel a pénzügyminiszter, hogy addig is, míg az iparvállalatok segélyezése a miniszteri értekezletek útján elintéztetnek, a segély érdemeseknek mutatók iparvállalatoknak előleget eszközölhessen.

Az indítvány kinyomtatni és szétosztatni határozottatott.

Szabadka, octoberben.

IV.

Hogy mily phrázissokkal élnek a mi jóbarátaink amott az ellenrészben, meg lehet ítélni csak abból is, hogy egy Jókay is mi-ként írt az önálló nemzeti bank tárgyában.

„Midőn a kiegyezést létrehozták — ugy-mond — egyik legnagyobb hiba volt, hogy a magyar nemzeti bankot figyelmen kívül hagyták. És mily aequivalenst adtak oda ezen üzletben? Elvállalták az államadósságot, jóváhagyták a közös hadsereget; biztosították az állampapírokat; elfogadták az egész osztrák adórendszert; a dohány monopoliumot stb. és mindezen áldozatokért a magyarok azon követelésének sem birtak engedni, mely egy a dynastia mint Ausztria előtt engedményül nem is volt tekinthető, minthogy a magyar finantz viszonyok megszilárdítása, ugy az ő, mint a mi érdekünkben fekszik.” (N. Fr. Lloyd-ból.)

Idáig Jókay.
És most lássuk, mennyiben állanak kitételei; mert azok valóban jellemzők, ha hogy azokat komoly vádud akarta a kiegyezés eszközöire hárítani.

Azt mondja: „a kiegyezés intézői figyelmen kívül hagyták a magyar nemzeti bankot.”

Ugy véljük, ez is olyan vád, melyet a magyar kormány csak azért érdemelt ki: mert nem levén ugrás a természetben, a hiányzott pénztökéket elő nem varázsolhatá; a mult finantz viszonyokat egyszerre és rögtön át nem alakíthatá, se nem mellőzheté el, de mely vádra, ugy hisszük, azzal fog megfelelni, hogy a magyar nemzeti bank felállítását is vívmányai közé sorozandja.

„És mily aequivalenst adtak oda ez üzletben? — így folytatja Jókay. Elvállalták az államadósságot.”

Igen, vagy tehetett volna-e Jókay is másképp, ha egyezni akart Ausztriával? ez a kérdés: mert hiszen ezen államadósságokat Európa csak el nem engedte, és Ausztria egymaga meg nem bírta volna el? tehát qui vult finem, debet velle etiam media, ha csak egy nem akarta intézni Jókay: hogy a ki csinálta, az fizesse is azokat, a mivel azonban a pénzemberei meg nem elégedvén, majd csak gondoskodtak volna módokról is, melyek szerint Magyarország is mint particeps bonorum et malorum: a fizetésben is részesülendett, mint részesült aránylag Olaszország Lombardia, Velence s a többi olasz birtokokért, miket Ausztriától nyert; mint részesült annak idejében Belgium is, midőn Hollandiától külön vált. Hanem persze ezt elhallgatni jónak látják amott a túlfelen,

sőt a nép előtt mint szörnyű és tán kikerülhető áldozatot tüntetik fel az államadósságoknak bizonyos arányban részünkről lett elfogadását. Oh igen! mert ez háládatos téma azok előtt, kiket nem a szeretet, hanem gyűlöltre ohajtanánk felnevelni; a józan gondolkodásnak és valódi honfiak előtt pedig csak pártvezélokra használt olyan eszköz, melyet a tiszta lelkiismeret magától elutasít.

„De jóváhagyták a közös hadsereget is” — ezt mondja Jókay.

Igen, mert még új kész hadsereg nem volt; addig tehát a meglevőt elbocsátani vagy szétválasztani egyaránt a bonyolult európai, és saját közviszonyainknál, s a szétválasztással járó nehézségeknél fogva nem is volt tanácsos; sőt annyiban a jövőre is megfontolásra méltó dolog marad: mert az ugyanegy fejedelem, külön két hadseregének, két külön szellembeni elkülönítése bizonyos veszélyekkel jár, melyek csak időmultával győzhetők le. Azért is mindenkélt a közös hadsereg mellett működő honvédségek felállítása, s ezeknek amazokali egy célra lett összműködése fogja csak a szükséges bizalmat mindkét részről előidézni, és csak ekkor nyerendi a közös hadsereg szüksége vagy szükségletensége önként való megoldását.

„De biztosították az állampapírokat is.”

Igen, és ez az államadósság elvállalásában nyeri magyarázatát; mert ha szükségünk van Ausztriára: nem lehet közömbös annak hitele sem előttünk, összetettük gazdaságunkat bizonyos költségek fedezése végett; együtt is kell tehát óvunk egymás gazdaságát és hitelét, és csak így boldogulunk mindketten: külön házvitel és jövedelem, és közös megvédelmezési s fentartási költséggel a közös ügyekben.

„De elfogadták az egész osztrák adórendszert, a dohány monopoliumot” stb.

Igen, az indirect adók még több ne-meit is, mivel ezek is sok milliót (mint tudjuk, a tavalyi kimutatásból: a közjövedelemnek majd felét) jövedelmeznek, és e milliókat nem lehetett már a földre, házra s egyéb ingatlanokra vetni. De hát birná-e Jókay mellőzni az indirect adókat ugy, hogy a közjövédelmet nem csonkítaná, s az ingatlanokat sem terhelné meg? ez a kérdés: mert különben ismét phrázis az osztrák adórendszer, a dohány monopolium stb. elleni agitálás, és pedig annál inkább, mivel jól tudja, hogy ezen adórendszernek újabb jobbal való fölcserélése nem egy napi munka, s legkevésbé volt oly könnyen mellőzhető, hogy már a kiegyezés alkalmával az mint kész Minerva lépett volna ki Jupiter fejéből, kivált ha tudjuk, hogy ily Jupitereket az ellenzék soraiban még a kiegyezés harmadik évében is hiába keresnénk. (Lásd Horn negatív működését.)

Valóban mutatóványkép, ennyit elégnék tartunk Jókay új phrázisaik felderítésére; a consequentiákat az olvasóra bizzuk: hogy mit tartson mai napi ellenzékünk komoly vádjai, eljárása, céljai, s kormányképessége felől, s aztán, hogy kiket kövessen: azokat-e, kik a kiegyezést lehetővé tevők, s ez által alkalmat adtak alkotmányos jogaink gyakorlására; az irás és szólás szabadságára is, melynek az ellenzék adja legnagyobb jelét, élvén s visszaélvén vele a legnagyobb mértékben, vagy azokat-e, kik e kiegyezést szüntelen ostromolják, de a nélkül, hogy annál jobbat kigondolni s még kevésbé, hogy azt ki is vinni lennének képesek. Mert: „hic labor, hoc opus.”

Antunovits József.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése nov. 8-án.

Tóth Kálmán a következő törvényjavaslatot nyújtja be.

A hírlapbélyeg eltörléséről.

1. §. A hírlapok bélyegzése a magyar birodalomban 1870-ik év január 1-től fogva eltörlendő.
2. §. E törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Kiadatik az indítványozó kérelmére a pénzügyi bizottságnak.

Térey Pál a közp. bizottság részéről je-

lentést tesz az ujonczozási törv. javaslatról, melynek elfogadását ajánlja. Ki fog nyomtatni s tárgyalásra kitűzteni.

Eötvös József helyettes miniszterelnök felel Simonffy Ernő azon interpellációjára, miben áll a Dalmáciában kitört fölkelés, mik annak okai, s igaz e, hogy a külügyi kormány lépéseket tett, hogy az osztrák csapatok török területen vonulhassanak át?

Az első kérdésre tudósítja a házat, hogy a Dalmáciában kitört fegyveres fölkelés eddig még elnyomva nincs. De ez csak a tartománynak egy kis részére szorítkozik, s az első fölkelés szín-helyéül nem terjeszkedett. Megtették mindazon intézkedések, melyek szükségesek, hogy a baj localizáltván, Dalmácia békés polgárai, kiknek alkotmányos élete megzavartatott, alkotmányos jogaikban s a rend helyreállítására nézve biztosítva legyenek. A fölkelés okait illetőleg jelenti a kormány, hogy a fegyveres ellenállás a védőörvény alkalmazása és végrehajtása elleni ellenszegülésből ered. Jelenleg tehát a fölkelésnek más okát constatalni nem lehet. Mindenesetre jelenleg csak ez szolgált ürügyül. Léteznek-e más okok, melyek e fölkelésre alkalmat adtak? ez csak akkor jöhet világotosságra, ha a zavargás elnyomása után erre nézve a szükséges vizsgálatok megtétték. A harmadik kérdésre jelenti, hogy a Dalmáciában kitört zavargások sehol sem öltöttek oly alakot, mely a közös külügyi kormányt arra bírhatta volna, hogy a török kormánynál a Dalmáciában megzavart béke helyreállításának céljából lépéseket tegyen az iránt, hogy a török határon seregeink átvonulhassanak.

A kormány meg levein győződve, hogy Törökország megteendő mindazt, mit ily esetben mind saját biztonsága, mind a szomszéd barátságos állam érdekei tőle megkívánnak: ily lépésekre ezen-től sem lesz szükség.

Simonffy Ernő sajnálja, hogy a béke még most sincs helyreállítva Dalmáciában. A miniszter által előadott okokról értesülni lehetett hírlapokból. De azt nem lehetett eddig megtudni, vajjon a fegyveres ellenszegülést a védőörvénynek ferde felfogása, vagy a kormány közegeinek túlzóigora, a nemzeti érzelmeit tekintetbe nem vevő, helytelen eljárása idézte e elő? Ez iránt nem adott a kormány felvilágosítást, a mi mindenesetre kívánatos lett volna. Reméli, hogy a hadi műveletek a kormány kiküldött közegei által nem fognak ugy vezettni, hogy több kárt okozzanak, mint a mennyi a béke helyreállítása tekintetéből okvetetlen szükséges, s hiszi, hogy a zavargás elnyomása után nem fog történni semmi, a mi oszromállapotok kihirdetése stb. az alkotmánynak felfüggesztését s e szerint az alkotmányos életét vonná maga után. A harmadik kérdésre adott felelettel teljesen meg van elégedve. — A ház e nyilatkozatokat tudomásul veszi.

Napirenden volt a büntetőörvény és gyakorlatra vonatkozó némely intézkedésekről szóló törv. javaslat végleges megszavazása. A ház egyhangulag megszavazta.

Lónyay M. pénzügyminiszter a kereskedelmi, ipar s földmívelési miniszterium 1870-ki költségvetését nyújtja be, melyet a ház a pénzügyi bizottsághoz utasított.

Ezután felolvasottatott Lónyay miniszternek tárgyalásra kitűzött következő határozati javaslata:

„Az országgyűlés egy országos szakbizottságot küld ki a végett, hogy kihallgatván a pénzügy, ipar és kereskedelem kitűnőbb férfait, tekintettel a jelen pénzügyre, a tényleges viszonyokra s a mostani pénzügyi állapotról s annak okaira adjon indokolt véleményét az iránt: minő törvényhozási intézkedések létesítendők a jegybank-ügyben, hogy a rendszeres pénzforgalom biztosítása mellett, a hazai hitel önálló szilárd alapokon fektüdjék. E bizottságra a felsőház 4, a képviselőház 8 tagot választ.”

Ezen indokolásra Lónyay szót emelvén, előadja mily állást foglalt el a kormány a bankkérdésben azóta, hogy ez a két miniszterium közt szóba jött. Továbbá áttért a jelen pénzügyi okainak kutatására, mit abban lát, hogy a bécsi bank megszorította a hitelt, melyet a többi pénzintézetek is követtek. Egyébiránt nem tartja azt mélyreható-nak, mint sokan hiszik, s reméli, hogy a pénzügyi bizottság végé csakhamar bekövetkezik.

Elnök a miniszter beszéde végével az ülést öt perczre felfüggeszti, ennek elteltével Irányi D. emelt szót saját határozati javaslata mellett.

Dalmáciai zavargások.

„A Wiener Abendp.” következő közlést hoz: „A cattarói kerületbeli fölkelés elleni hadműveletekről már közzétett hiteles tudósításokhoz most egy hasonló kitérből erőt újabb tudósítást csatol

hatunk, — mely az oct. 25. s 26-án Wagner alt. által a cirkovici s dragalji állomások helyőrségeinek erősítésére, s élelemmel ellátása végett elrendelt vállalatot rajzolja.

Az ezen expedícióra kijelölt csapatok a 44. sz. Albrecht főherczeg-, s a 7. sz. Maroisics- gyalogezredek 3—3 zászlóaljából, továbbá a 48. sz. Ernő főherczeg- gyalogezred 1 zászlóaljából, valamint a 14. s 12. vár-tüzérszázalajnak 2 röppentyű- s 2 hegyi tütegből, a 12. hadmérnöki század, s az egészségi század 3. szakaszából állottak.

Az elindulásnak oct. 25 én reggel Risanó-ból kelle történnie, — azonban a csapatok be- s ki-szállításánál beállott késedelem következtében nem volt lehetséges, az előhadat fél 10 óránál előbb elindítani.

Az előnyomulás ama fáradsalmas uton történt, mely már az oct. 22 én megkísérelt expedíciótól tett jelentős alkalmával le volt rajzolva, s mely Risanóból Czerkoviczen át Dragalja vezet.

Minden elővigyázati intézkedés megtartására, névszerint a tér gondos átkutatása mellett, a hadoszlop 1/2 óraon minden háborgattatás nélkül elérte Napadát. Azonban oda érkezve, az előhad az utól jobbra eső magaslatokról puskalövésekkel fogadtatott. Erre az előhad vezére, a 44. sz. gyalogezred ezredese, gr. Vetter von der Lillie, harci állást foglalt el s harczba bocsátkozott az ellenséggel, egyszersmind a röppentyű- lövegeket is működésbe hozván. Ekkor Jovanovics ezredese, addig, míg az ellenség ereje iránt bizonyosságot nyernének, a főcsapatnak meghagyá, hogy álljon meg s meneti hadoszlopban maradvá, fedett állást foglaljon.

Az elődöntésnek gyorsabban előidézése végett, s mivel az ellenséges tüzelés élénkebbé lett, a dandárparancsnok az 1-ső Albrecht zászlóaljnak s egy Maroisics fél-zászlóaljnak azon parancsot adá, hogy 4 hegyi löveggel a napodai ellenséges állás oldala ellen működjenek, mely alkalmával névszerint a schrapnell-tüzelés bátyosnak mutatkozott; csak mintán a harcz 3/4 óráig tartott, hátrált az ellenség s törtenhetett meg a nyert oldalállás védelme alatt a további előnyomulás. Az ekközben eltűnt ellenfél, mely 2—300 főből állott, erre az utóhadra rohant, mely azonban azt röppentyű- s gyalogsági tüzeléssel fogadá s feltartóztatá, míg a dandár zöme a czerkoviczei vidéket elérte. Majdnem szakadatlan harcz közben, fél öt óraon az utóhad is oda vonult be, s erre az egész hadoszlop a czerkoviczei örhránál levő bemélyedésnek mindkét felé biztosított állásban őrtanyákba szállott, míg az uralgó magaslatokon sürű előrsi lánczolat állítattott fel.

E napon a veszteség a mi részünkről 4 halottból, 6 sebesültből s 1 hiányzóból állott, a legénységi létszámából; az ellenség vesztesége nincs tudva, azonban tetemes lehetett, mivel a sötét- és eső éj daczára, a különben annyira vakmerő ellenfél egészen nyugodtan maradt.

26-án reggeli 5 óraon Jovanovics ezredese kiadta intézkedéseit ezen napra. Ezek szerint egy Ernő zászlóaljnak s egy fél Maroisics zászlóaljnak, két röppentyű-löveggel, Czerkoviczenél, mint főtartaléknak felvételi állást kelle foglalnia, a többi csapatoknak pedig ugyanazon menetrendben mint az előbbi napon, a Han melletti utszoros végéig előnyomulniok. Ott a dandár zömének harci állást kelle foglalnia, s abban megmaradnia, míg az Albrecht ezred oda ismét vissza nem térendett.

TÁBCZA.

Az idő méréséről.

II.

Azonban már a pillanatnyi lét fölismerésére is megkivántatik az időrend megállapítása.

A térbeli alakzatok megmérése és egybehasonlítása, mint minden tevékenység, csak időben történhetik, de mivel idővel minden térbeli változásnak van alá vetve, ugy magának a térbeli alakzatnak szoros mérése és egybehasonlítása teljesen lehetetlen volna, ha annak változásáról az idővel semmi ismerettel nem bíránk.

Példán, ha valami mérvesszűt (ezolstokkot) szerkeszteni akarunk és ismételtelen ugyanazon hosszút (egy hüvelyket = czollt) a vesszőn kijelölünk egy, hogy az egyik hüvelyk ott kezdődjék, a hol a másik végződik, ezen mérvessző szerkesztése alatt, mind az egyes hüvelykek hossza, mind pedig az egységül használt folyton változásnak van alá vetve és pedig a hőmérsék változásának következtében, a mely a testek terjedtségén is idéz elő változásokat.

Nekünk tehát ismernünk kell az időt követő ezen változásokat, hogy, vagy a mütét gyorsasága és óvatosság által azokat ártalmatlanokká tegyük, vagy pedig, hogy ezen változásokat elég pontosan megmérhessük és számításba hozhassunk. És valóban a legújabb időkben a térnek pontos kimérésében igen nagy haladás történt, különösen azáltal, hogy tekintetbe vétettek azon változások, a melyek idő folytán a mérészközökön megesnek. Így azon háromszögök kimérésére, a melyekből földünk nagyságát kiszámítani akarják, oly mérészközök használnak, a melyek minden pillanatban e válto-

A Zagovzdoltól keletre eső magas hegy egy közte s az ut közt fekvő járhatlan mely hegynyélis miatt nem volt megmászható; s ezért annak a fölkelőtől való szükkeges megtisztítását pusztán a tüzésre kelle bízni. Az erre alkalmazott 2 hegyi löveg ezen feladatot kitünőleg irányzott shrappnell tüzelés által oldá meg.

Most ezen hadállás oltalma alatt, a hadoszlop többi része, szakaszról szakaszra — a meredeken lefelé menő kigyózdó utakon át a Dorsna patak feletti hidig nyomult elő, az utszoros végénél. Csak délelőtti 10 óraon volt az ellenség annyira megingatva, hogy a készlet hadoszlop fedezeténél a dragalji síkságra juthatott ki. Mivel azonban ez idő tájt az élelmi szer kísérletére rendelt Albrecht fhg ezrednek 1. zászlóalja heves harczban volt, s ezelszerűtlenné látszott azt felváltani, a helyett ezredesének gr. Vetternek e szállítmány fedezésére, a két rendelkezés alatti Albrecht zászlóalj, s a két röppentyű lövegen kívül, még egy Maroisics század is helyzetetett rendelkezésére, melyekkel aztán a nevezett tiszt Dragalja felé a további előnyomulást megkezdé Midőn Jovanovics ezredese ezalatt személyesen azzal foglalkodott, hogy két, a zömtől előhívott hegyi löveget az utszoros vége közelében levő hidnál helyezzen el, hogy így azok által a brajáni magaslatokról az ellenséget eltűzze, az egy puskagolyó által bal lábán oly súlyosan megsebesítettet, hogy kénytelen volt a parancsnokságot, mely gr. Vetter ezredesre szállott át, letenni, s magát visszavitetni.

Azonban a Dragalja felé utban levő Albrecht főhg ezredbeli ezredese visszatérése, a zöm hadállásában parancsnokló Kaiffel, Maroisics ezredbeli ezredese vevé át a parancsnokságot. Gr. Vetter visszatérése, Dragalja megerősítése s élelemmel ellátásának végrehajtása után, fél egy óraon történt; erre a sebesültet a földzeti hadoszlophoz csatoltattak, s a visszamenet Czerkovicze felé megkezdett, míg a főcsapat a harcot fokonsint félbehagyta.

Az előkészített hadállások által, miknek megszálalásán a máskülönbön alkalmazásba nem jött 12. hadmérnök-század is részt vett a gyalogság harczában, az ellenség általi minden különös háborgattatás megátoltott.

Czerkoviczében a csapatoknak 1/2 órai pihenés engedtetett, s mintegy 3 óraon, a saját örki-séret mellett haladó sebesült-szállítmány összeállítása után Risanó felé a visszamenetel megkezdett. — Ugyanazon tájékon, mint az előbbi napon t. i. a napodai utszorosnál, 26-án is háborgattott a hadoszlop hátsó része a baloldárol, sőt Kuezlac közelében az utóhad meg is támadtolt; s névszerint a Greben kigyózdó utain való alászállásnál a hadoszlop hátsó részének menetele egy merész fölkelő csapat által tetemesen háborgattott. A 26 ki mindkét harczban Jovanovics ezredese hadoszlopa holtakban 2 tisztet és 12 embert, sebesültekben 3 tisztet és 36 embert, s hiányzókbán 2 embert vesztett.

A fölkelők száma e napon mintegy 1000 fő-re mehetett, s azok — beérkezett biztos tudósítások szerint, mintegy 50 holtat, s két annyi sebesültet vesztettek.

A főnehézség a cs. és kir. csapatokra nézve abban állott, hogy ez expedíciót egy határozottan kijelölt rövid határidő alatt minden áron végre kelle hajtani; hogy a tér helyenkint igen kedvezőtlen volt, s hogy az ellenfél többnyire uralgó szük-

kony hőmérséketeit és ennél fogva hosszuk változását is jelezik.

Sokkal kedvezőtlenebb állapotban vagyunk az időmérés teljes biztosságával, itt már a csillagászatnak kell közbenjárnia, hogy az egymásutánban, vagy a létesülés irányában mérésünket és következtetésünket biztosakká tegyük. Mert míg a térbeli terjedtségek mérésénél az időrend jelenetei magasabb ellenőrző eszközt nyújtanak, az időmérésre nézt ezen ellenőrzés teljesen hiányzik. Nem vagyunk képesek két egyenlő időközre biztos ellenőrzési eszközt adni. Ha azt akarunk mondani, egyenlő időközök olyanok, a melyekben egyenlő sebességgel bíró testek egyenlő pályákat befutnak, ugy előbb azt kellene meghatározunk: mi az az egyenlő sebesség. Ámde, az egyenlő sebességet közönségesen, mint olyant határozzuk meg, a mely egyenlő időkben egyenlő tereket fut be. S ime, ismét csak az egyenlő idők képezik a feltételt. Tehát ezen az úton épen nem boldogulhatunk.

De mi kénytelenítve érezzük magunkat, ha az idő egymásutánjából biztos következtetéseket vonni akarunk, legalább egy megközelítő mértéket alapul venni, a melyre azután számlálási rendszert építhetünk.

Más szóval: egyenlő időközök helyett, a melyek csak az ész követelményei, de közvetlenül nem alapszanak észleli észreveszésen, legalább eszményi időszakokat kell segítségül vennünk, azaz: olyanokat, a melyek a térbeli alakzatoknak lehetőleg egyszerű változásai és tapasztalatilag lehetőleg egyenletes mozgások által advák.

Különös fontossággal bírnak e tekintetben a szakaszoként ismétlődő mozgások, habár azok szigoruan véve soha sem térnek vissza ugyanazon föltételek mellett, ilyenek a lengő mozgások s az égi testek keringései. Azoknak majdnem teljes visszatérte az időnek természetes mértékegyeségét szol-

lás magaslatokon, teljesen földözött s egészen megközelíthetlen állásokból folytatá a tüzelést.

Az összes tudósítások megerősítik, hogy a csapatok mind e mellett is kivétel nélkül példás magatartást, kitünő szellemet s nagy vitézséget tanúsítottak: a mi annál inkább érdemel elismerést, mivel a legénységnek legnagyobb része még egészen tapasztalatlan a harczban, s mivel a megkivántató testi fáradsalmak s nélkülözések egészen rendkívüliek voltak.

Napi hírek.

— A várakolozavári vasút megnyitását újabb reménytel hírek még az eddig általunk említett időnél is, tehát 1870 májusánál is előbbre teszik, s nagy szorgalommal foly a városunktól Brassónak vivő vonal felömlükata is. Mint tudjuk, közellükben tán háromfelé is mérik az irányt; kettőt bizonyosan tudunk; egyik Kolozs felé, másik Patán keresztül. Szakértők dolga lesz dönteni; mint laicusok azonban felteszszük az illetőkről, hogy annak idejében a metaláni nehézségekkel szemben mérlegbe vetik a Kolozson levő sóbányát is.

— A m. kir. pénzügyminiszter követező körrendeletet bocsátott ki valamennyi törvényhatóságokhoz: Kérdés támadván az iránt, hogy mily bélyegilleték használandó az 1868. évi LIV. törvényozikk 9 dik czimében 475—480. §§. alatt szabályozott, a községi előjáróság bíraskodási hatásköréhez tartozó ügyeknél, egyetértőleg a m. k. igazságügyminiszteriummal, tudomás és alkalmazkodás végett a követezők jegyeztetnek meg: Mintán az említett törvényozikk 478. §-a szerint a községi bíraskodásban hozott ítélet daczára, az elmarasztalt félnek a törvényi rendes utja fenntartva van, ezen ítéletre az illetékszabás 48. (ítéletek) és 96. (választott bírósági ítéletek) tételszámái nem alkalmazhatók, minthogy azonban a községi bíróság illetősége csupán csak 30 frt értéket meg nem haladó keresetekre terjed ki, azon jegyzőkönyvtől, mely a felek közt sikerült egyezség felett, az említett törvényozikk 477. §-a értelmében vétetik fel, az illetékszabás 52 (jegyzőkönyvek) tételszámának C. aa. 1. pontja szerint csak 12 kr bélyeg-illeték jár; ennél fogva a községi bíróság által hozott ítéletlől is csupán csak 12 kr bélyegilleték követeleendő.

— Érdekes proclamatio. Zarándmegyéből különös dolgokról értesítik a „Pesti Napló“ t, innen vontuk ki a követezőket is: Mult hó 27 én a nagy-halmgyi postahivatához egy olasz hirlap érkezik magyar czimszalaggal, kibontják, s kihull belőle három darab román proclamatio. Hogy hangja s szelleme milyen, ismertetésül élnegek találjuk néhány tételt kiemelni: „Románok ébredjétek!“ ez a kezdet. „Erdélyben, Hóra s Jánku hazájában kivételes intézmény uralkodik: a magyar barbarismus. Háromszáz román fosztatott meg s lett áldozata a zsivány Apornak. Tizezeren meszároltattak le atyáink a „hóhér magyar“ által, mely ma egy dühbűt kulya dühével törekszik valóisítani gyalázatos hagyományait“ stb. — ez a folytatás. „Az utálatos osztrák-magyar birodalom végvonalásában van. Ébredjétek románok, s vonsozjátok az emberiség itélőszéke elé a „hóhéraitokat“ — ez a vége. Czimezve volt gör. kel. lelkesz Butariu Nicolae urnak. El is lehetne szomorodni egy kissé ezen a monstrumon, s különösen, hogy az ily magra ide benn

gáltatja. A mozgás keringő, azaz: önmagába visszatérő, akkor az időmérés hasonlít azon eljárás-hoz, a melyet a mérvessző szerkesztésénél alkalmazunk, a midőn ugyanazon hosszegységet ismételtelen egymás mellé helyeztük. Ily mozgások elegendő pontossággal csak a caillagászat segélyével mérhetők az égen. Csak az égi testek mozgásai, közöttük saját földünké is, nyújtanak nekünk elég lassu s elég szabatos változásokat, hogy azokból évszázadokon át változatlan időmértéket vehessünk.

Mindazonáltal ezen elvont fejtegetések talán utatják is már a tisztelt olvasókat és azért egy kissé az időmérték történetébe pillantunk.

A gyermek-kert és a gyermeki játék fontossága.

Marenholz-Bülow B. után közli: báró Perényi Málvina, gróf Hessenstein Morné.

II.

Az ember ösztönei magasabb rendhez tartoznak, mint az állatéi, bármi hasonlóknak látszanak is. — Az emberi ösztönök a szellemiségre törekszenek még ott is, hol látszólagosan csak az érzékiség kielégítésére iránylnak, mert az érzéki lény azonos a szellemi lényvel, alap és gyökér, melyből emez felnő. —

Éppen ez föltételezi a gyermeki hajlamok figyelembe vételét a nevelés részéről.

Ki ápolhat, ki ápolhat helyesen, ugy miként a lény kívánja, ha ő ezt nem ismeri? — De a gyermek lényét megismerhetni ösztöneiből, s ösztönei játékában nyilvánulnak.

Az emberiség művelődésének kezdete gyermekkorával jó össze, és az általános emberi ösztönök első kielégítéséből ered. — És pedig legközelebb nyers, csak érzéki szükkegek kielégítéséből, mint: lakás, ruházat, eleség. — De ezek el-

fogékony földet hisznek, ha a mód, melylyel be-küldik (postahivatalkon utján pecsételetlen) nem sejtetnék, hogy oly emberrel van dolgunk, ki valamelyik tébolydából megszökött.

— A m. királyi örökös tartományok legújabb statisztikai kimutatás szerint 6172 négyeszmértföldnyi területet képeznek 97 várossal, 9 várral, 817 mezővárossal, 16,320 faluval és 1.455,091 házzal. Nevezett térségből Magyarországra jut 4169 négyeszmértföld, Erdélyre 865 négyeszmértföld, Dalmáciára 275 és a katonai határörvidékre 863 négyeszmértföld. Utóbbiból a szláv tartományra 172, a horvát tartományra és a tengerpartvidékre 200 négyeszmértföld esik.

— Dalmácia némely helyein hallatlan drágaságot idézett elő a zavargás, így például Cattaróban egy font búsa 70, s egy tojás 16 kr; a lakászsükke pedig oly magas fokon áll, milyenről a távollevőknek képzete is alig lehet.

— Tegnap reggel fehér világra ébredtünk, s egész nap olyan hó-vihar dühöngött, mint január közepén szokott.

— Természeti tü nem ény. Szegeden a napokban hirtelen nyári borulás keletkezett, a sötét felhőből jéggel vegyült zápor zuhogott alá. A villám több helyt lettött s egy embert is megsejtett.

— Vörösmarty halálának évfordulóját Pesten ez idén is az „Áldozat“ előadásával akarták megünnepelni, de egy tag betegsége miatt azt 19 dikére kitűzni nem lehetett. Ez alkalomból ugy találtak illőnek, hogy jövőre ne a halál gyászalkalmát, hanem — külföldi szokás szerint — a kültő szükkecsének örömtünetét tartsa meg a színház, díszes kivilágítással. Elhatározták tehát, hogy minden év december 1-sején lesz díszelőadás, Vörösmarty emlékére.

— Eltörlik a ünnepeket Olaszországban, s csak a Karácsonyt és az Urnapját hagyják meg a vasárnapokon kívül. Így van tervezve legalább.

— (Necrolog.) Lészai Ferencz a maga és testvérei: Lajos kir. tábla bírása, Anna férjezett Weér Zsigmondné és Gyula, ugy unokatestvérei: Radnótfay Katalin férjezett Lumniczer Sándorné, Ilona férjezett Tasner Gézané, Anna és Gábor es. királyi hadnagy nevében rokon részvételt jelentő tisztelt nagybátyja fogarasi Lészai Lőrinczek élte 76 dik évében folyó 1869 dik év novemb. 1-jén buzamosabb gyengélkedés után Pesten történt elbunyát. A megboldogult végtisztessége ugyancsak Pesten a helyéthitvallás szertartása szerint folyó hó 3-kán tartatott meg. Kolozsvárt, nov. 7-én, 1869. Béke hamvaira!

— Oroszország barom állománya a „Natur“ szerint követező: A lovak száma 20 millió, szarvasmarha 30 millió, juh 10 millió, sertés 12 millió. A busz ára fontonként 5 kr. Évenként mintegy 8 millió mázsa fagygyu termeltetik.

— Aranyoszek állandó képviselő bizottmánya jelen november hó 22-kén és folytatva Felvinczen rendes évnegyedes gyűlését fogja tartani, Tárgyai leendenek: szentesített törvények kihirdetése, miniszteri rendeletek, kebli ügyek, dunói segédek választása és törvényhatósági átiratok tárgyalása.

— A szegedi, borsogi, palicsi, szabadkai, bajmoki, milietisi és zombori vasútváriai állomások magánügynökök kezelésére felhatalmaztattak.

— Megjelent: a „Borszemjankó naptára 1870-re“, Klicsnek és Jankónak azamos ügyes és mulattató rajzával, boldobbábol boldobb tartalommal, s mi legnagyobb dícséretére válhatik és

érésére a munka a vadonból viruló mezőket várszolt, s a természet szépségétől áthatva, melyben szükkegei kielégítésére a természetet művelé, csak-hamar az ember egy magasabb szükkeget érzett, s a csak érzéki ösztönök, lelki ösztönöké változtak. A lélek kiküzdötte magát az érzéki vágyak porából, hogy a szép utáni szomját kielégítse. — A művészet felvirult a fölemelő a természetet az eszményinek országába. A tudvány felfedezésről felfedezésre vezetett s az öntudatra ébredt szellem teremte a tudomány kincstárait.

Minő más jelentése, mi más czélja lehet minden nemzedék gyermekkorának, mint azon jelentés, s azon czél, mely az egész nem ösztöneinek alapul szolgál. Hiszen minden nemzedék az egész fajnak, s minden egyes a maga nemzedékének képűsége.

Az ösztönök pedig az öntudatlan életnek a természet közvetlenjének nyilatkozatai, s a szükkegeség jellegét hordják magukon. — A belső élet-feltételek előállása a növény és állat, mint az ember ösztöneiben nyilvánul minden lénynél, minden szervezetnél a rendeltetés elérése attól függ, hogy az első ösztönök helyes s tökéletes kifejlésére a föltételek teljesíttessenek — mennél magasabban emelkedik az önálló fejlődés, annál szabadabban, gyámaltalanabban nőhet fel minden. — Csak a fiatal hajtásnak kell oltalmat, támaszt találni, hogy el ne fajúljon, s gyümölcs helyett csak töviset ne teremjen. —

Már most, ha a gyermek játéka az ő ösztöneinek szabad nyilvánulása s ezen ösztönök minden jövő képzés gyökerei, akkor mi sem fontosabb a nevelőre, mint az ügyelet, azaz: ezen játék akkénti vezetése, hogy az valóban képző eszköz lehessen. —

Ha Fröhelnék igaza van, akkor a tapasztalat minket megtanít, hogy a gyermek, szabad tevékeny-

— kevés pártiszínezettel. Spiczig egyesült itt Borszemjankóval s a baloldali is úgy elmúlhat rajta mint a jobboldali. Ára 70 kr.

— Tűzvészek. Legutóbb megint tűzesetek fordultak elő: legutóbb Háromszéken, a m. K. Vázarhelyt, Lisznyán, Szt Lőleken, Bikfalván; hol 17 gazda égett mindenével porrá, N. Borosnyón sat. a tűz eredete részint vigyázatlanságra, részint borszülő kezekre vihető vissza. E hó 2. árá viradólag a vasútépítési vállalkozók nagy enyedi osztálya szenvedett tetemes tűzkárt épületekben, lovakban s egyéb ingóságokban; égések voltak még Zalathna mellett Fenyesen, aztán Felső Bányán, mely derék város, úgy tudjuk, tömegesen a Victorinánál van biztosítva; leégett a Bécs melletti Florisdorfban Ditmár nagyszertű petroleum-gyára s a kárt több 100,000 frtra teszik. Az említettek kivül Erdély más vidékeiről s Magyarországról is számos és tömeges károk iránt értesítnek.

A kolozsvári takarékpénztár üzletforgalma 1869. október hóban.

B e v é t e l:	
Pénztári maradvány sept. hóról	26,986 frt 40 kr.
Betételek 161 féltől	14,336 frt 19 kr.
Visszafizetett váltók	4,385 frt 88 kr.
Előlegek	770 frt — kr.
Kamat jövedelem	14,28 frt 37 kr.
Különféle díjak	334 frt 85 kr.
Visszahúzott elhelyezmények	20,000 frt — kr.
Összesen:	107,709 frt 69 kr.

K i a d á s:	
Visszafizetett betétek s tökécsített kamatok 32 félnek	30,001 frt 11 kr.
Betétek után kifizetett kamatok	4 frt 74 kr.
Váltókra	5,578 frt 88 kr.
Előlegekre	4,040 frt — kr.
Kezelési költségek	58 frt 28 kr.
Tiszti fizetések	134 frt 66 kr.
Jelenléti jegyekért	110 frt — kr.
Házbér	400 frt — kr.
Felszerelvények	310 frt 50 kr.
Hitelbank- és zálogkölcsön-társaság részvényeinek vétel ára	5,250 frt — kr.
Pénztári maradvány 1869. oct. hó végével	11,611 frt 52 kr.
Összesen:	107,709 frt 69 kr.

E jelentéssel kapcsolatban, részünkről, siettük ide iktatni e közhasznú intézetünknek közzétételre kibocsátott jelentését, melyet nem ajánlatunk eléggé tisztelt olvasónk figyelmébe.

Ezen fiatal intézetnek célja egyfelől a munkásság és takarékoság ébresztése és ezáltal a vagyonszerzés eszközölése, oly módon, hogy nála mindenki megtakarított fillért, keresménye, vagy jövedelme meggazdálkodott részét, biztosan és kamatot hajtólag, ugy. mint körülményei engedik, elhelyezhesse, koronkénti betétek által nevelhesse, és azt, a mikor felhasználni kívánja, egyszerre, vagy részleteként kamataival együtt felvehesse.

Másfelől: hogy a hozzá befolyó nagyobb és apróbb összegeket egyesítvén, egy nagy tőkét képezzen, s ez által eszközül szolgáljon arra, hogy hazánk e részben is az ipar, kereskedelem és földmívelés lehetőleg ocsó és élénk pénzforgalom hatása alatt emelkedjék és felvirágzásban elősegítessék. És éppen ezért, más országokban pénzt senki sem heverteti, hanem mindenki bankban, banknál, de leginkább biztosító alappal bíró takarékpénztárban tartja; alig van életre készülő tanuló, iparos vagy kereskedő segéd, sőt jóra való család és napszámos, ki önmaga, — alig van család, ki gyermekei jövője iránti kötelessége érzetéből ne iparkodjék takarékpénztárba gyűjtöget-

sege valóban azon művelődési hajlamokat tükrözi vissza, melyek a népet ezredévek folytán a műveltség azon tetőpontjára emelé, melyen jelen leg áll.

De hányak jutott valaha észébe a gyermek lényét oly szorosán észlelni, hogy ebben bírák le heessenek? —

Igaz ugyan, hogy a szülői szeretet a gyermek tevékenységére figyelmez, s abból kifürkészni szeretné, vajjon mi rejlik a gyermekben, s mi lehet valaha belőle. — Azonban ez alig kielégítő arra, hogy azon hasonlítást, mely itt szükséges, meg lehessen tenni, ha még hozzá tesszük, hogy a hajlamok nyilvánulásai a szokásos élet minden befolyásaival annyira módosítva vannak, hogy azok, mint az eredeti emberi lénynek nyilvánulásai elkényeztetett szemek által csak nehezen esmertettek meg, s méltányoltnak helyesnek. —

Ha megemlítjük, hogy az emberi lény hajlamaiban létező elfajulás, mely a bűnre vezetett, az eredeti tiszta kifejezését lehetlenné teszi, mennyiben a gyermekek szüleinek a jótól eltérő tulajdonait a világra magokkal hozták, úgy tűnik fel, mintha a vizsgálat arra, vajjon a faj hajlamai a gyermekkorban felfedezhetők-e, eredményre nem vezetne. —

Ezen állítás még sem áll, s a vizsgálatnak élesen látó szemé ezen nézet valóságának igazolására sokféle észrevételeket tehet. — Mindentűn előtűnnek azok, hol a gyermek zavartalanul engedheti át magát tevékenységének, mint falon vagy kerten szabadon mozog. — Oly általánosok, mint a táplálási szükség, mely minden gyermekben nyilvánul. — És amár azon részbeni elfajulása a hajlamoknak tagadhatlan, úgy a gyermekek ártatlanság szintén elvitázhatatlan.

ni, pénztári könyvecskével birni. A ki e rendszer üdvös voltát érzi, s megkezdi, nem arra gondol, hogy pénztét felesleges vagy talán hasztalan dolgokra költse, hanem arra, hogy vagyonát folytonosan gyarapítsa, megemlékezővén Franklinnak emez intéseire: „vedd meg csak a mire nincs szükséged, nem sokára majd azt is eladod, a mire szükséged van!”

Az intézet néhány havi működés után örömmel jelentheti, hogy a tisztelt Közönség becses rokonszenvét már is szerencsés volt tapasztalni, s az iránta eddig tanúsított pártolás és naponta gyarapodó bizalom nyomán biztosan reméli, hogy a telekkönyvek elkészültével a kolozsvári házakra és telkekre, valamint a vidéki fekvő birtokokra való kölcsönadást is megkezdheti.

Az intézet szerkezeténél fogva a következő előnyöket nyújtja.

A.) betétekre nézve 1. A betett pénzek biztosítására szolgál az intézet 100,000 frt alaptőkéje. 2. Tagságot, valamint betéti könyvecskéért semmi díj sem fizetetik. 3. A betett pénz után 5 százalékos ád; még pedig a hó első felében történt betétek után ugyanazon hó 16-tól, — a hó utolsó felében történt betétek után a következő hó 1-ső napjától kezdve foly a kamat. 4. Az intézet 25 krajczáron kezdve bármely összeget elfogad s egy forint után már kamatot ád. 5. A betett pénzt, az alapszabályok szerint egészen vagy részben kamattól tetszés szerint bármikor ki lehet venni. 6. Az intézet jótékony és közhasznú célok, mint iskolák, szegény- és betegápolók gyámolítása tekintetéből ezeknek tett ajándékokat és hagyományokat is elfogad, s azokat kamat-halmozással növeli.

B.) Az intézeti pénzek elhelyezésére nézve: 1. Előlegez 6% kamat és mérsékelt illeték mellett: a) minden biradalmi államkötvényekre, hitel-papírokra, jelölt urbéri kötvényekre, és minden papírra, melyek a bécsi és pesti értékpapír tőzsdén hivatalosan jegyezettek. b) Arany és ezüst pénzre, a nyers érték erejéig. 2. Leszámitolt váltókat. 3. Vásárolt erdélyi és magyarországi urbéri és más bármint állampapírokat, s nagyobb vállalatok kötvényeit és zálogleveleit. Az intézet üzleti ideje ünnepek és vasárnapok kivételével naponta 9 órától 12 óráig. Vidékről postai úton közlekedhetni az intézettel; az igazgatóság ez uton is legpontosabb szolgáltatást ajánlja.

A takarékpénztár választmányja.
Gr. Ezerházy Kálmán, Korbuly Gergely, választmányi elnök. igazgató.
Kovácsi Antal, h. jegyző.

Kimutatás a tordai kisegítő pénztár-egylet 1869. évi october havi forgalmáról.

B e v é t e l:	
Pénztári maradvány sept. hóról	3,664 frt 42 kr.
Havi rendes és rendkívüli betételek	1,834 " 36 "
Könyvdíj	11 " — "
Kamat, provisio és váltódíj	606 " 25 "
Bélyegdíj	27 " 80 "
86 tagtól visszafizetett kölcsön	27,195 " — "
Összes bevétel:	33,338 " 83 "
K i a d á s:	
85 váltó mellett kölcsön	28,365 frt — kr.
Összes kezelési kiadás	42 " 48 "
Bélyegre	27 " 80 "
Tőke visszafizetés	2,323 " 89 "
Pénztári maradvány	2,579 " 66 "
Összesen:	33,338 " 83 "
Wolff Gábor, Májai István, Harmath Kristóf, igazgató. könyvvezető. pénztárnok.	

Nyilt válasz Br-nak.

Tisztelt szerkesztő úr! Mint hogy már fölvettem a kétyült, melyet a „M. Polgár” Br. jegyű furcsasága a „K. Közlöny” színi referensének dobott, engedje meg, hogy a bölcs furcsaságának a „M. Polg.” 133-dik számában megjelent dramaturgiai közkeletű felett rövid szemlélet tartsak.

Monsieur Br., ki a „M. P.” 131-dik számában oly hevesen neki döfött Don-Quixott fegyverével a „Közlöny” kritikájának, már a szeredai számban úgy nyilatkozik, hogy drámai büntetés drámai okadatok nélkül csak nézete szerint nem egyeztethető.

E szerint lotette furcsász rozadás fegyverét, melylyel ugyancsak Br ogtatott, a „M. P.” bástyáiról.

Nekem sem volna egyéb teendőm, mint hallgatással mellőzni Br. utolsó mozgolódásait. Mert mindenki nem lehet egy nézetű; különbözők az egyéniségek, a nézőpontok, a szerint, a mint a vérmérséklet, felfogó tehetség és tanulmány hozza magával. Ugyde, másként van a kérdés, jámbor furcsász, nem úgy, miként azt ön sejtí. E kérdésre vonatkozólag határozott szabályok léteznek, melyet hiában keres a jó öreg Vogtban, vagy a furcsalkodó Popeban. Azok a dráma lelkeiben gyökereznek és abból szükségképp folynak ki.

Pörös kritikában a „K. K.” színi referense is azon nézetnek adott kifejezést, hogy a drámai büntetés és drámai igazság nem ugyanazosok. Sőt ellenkezőleg éles különbség létezik a kettő között. Drámai igazság azon szükségesség kelteke a költői műnek, hogy a bűnhődés, vagy jutalmazás, a cselekvő személyek által előidézett viszonyokból, közvetlenül folyjanak ki és essenek vissza a bűnös fejére, vagy jutalmazás az erényf.

KÜLFÖLD.

A francia megyei tanácsokra vonatkozó törvényjavaslat megnyerte az államtanács helybenhagyását, miután egy-két, tisztán formabeli módosítás eszközöltetett benne. Tudjuk, hogy ezen törvényjavaslat a megyei tanácsokat feljogosítja saját elnökeik, alelnökeik s titkáraiknak titkos szavazással való megválasztására s belszabályzataik alkotására. Ezenkívül a választóknak jogot ad arra, hogy a megyei tanács által tartott mindegyik ülés jegyzőkönyvének közlését kívánhassák. Ugyanezen intézkedések alkalmazandók a kerületi tanácsokra is.

A „Journal des Débats”-nak ezeket írják Rómából mult hó 28 ról: Mondják, hogy a pápa, minél közelebb jön az egyetemes zsinat ideje, nem minden aggodalom nélkül van a haladó s minden kormány által elfogadott, többé kevésbé alkotmányos eszmék ellenzésére nézve. Nem tudom ugyan bizonyosan, mennyi való van e hírekben, de nem lehetne csodálkozni, ha ily babozás csakugyan mutatkozna.

Madrid, nov. 6. A progressisták ma este gyűlést tartanak, melynek tárgya tanácskozás leendő a demokráta párttal való fuzióra s a fuzionált pártnak jövődéli magatartására vonatkozólag.

Madrid, nov. 7. Topete holnap a cortes előtt nyilvánítni fogja a miniszteriumból való kilépését. Az ostromállapot jövő héten megszüntetik. A lapok Izabellának egy manifestumáról tesznek jelentést, melyben a királyné az asturial herceggel javára lemond.

Lissabon, nov. 6. Az összes sajtó ellene nyilatkozik az „Epoca” által egyik képviselőnek tulajdonított és Spanyolország és Portugál közötti kényszerűegyesülést illető szavaknak, s megdicsérel Fernando Rios követet a portugál miniszternek tett nyilatkozata miatt.

Berlin, nov. 8. Loewe-Calbe elnökle alatt egy — 2000 személy által látogatott népgyűlés tartott; ezek között sok Lassele-párti is volt. A lefegyverkezési kérdésben következő határozat fogadtatott el: „Szóltatassanak fel más népek parlamentjei, a lefegyverkezést iránt való közös közreműködésre.” Ezen határozat azonban a folytonos láрма miatt nem kerülhetett szavazás alá, miért is Loewe a gyűlést berekaszté. A Lassele-pártiak tovább folytatták az ülést és a haladó pártnak a lefegyverkezési kérdésben és közvetlen választásokban követelt, a munkások iránt szerelmes eljárása ellen intézett határozatot fogadtak el.

Legújabb.

Jeruzsálem, nov. 9. A magyar király ő Felsége meglátogatta ma a Szt Helena templomát, a szent sir kápolnáját és az Idvezítőre emlékeztető többi szent helyeket ez imolába. A jeruzsálemi patriarcha és számos minden nemzetbeli szerzetes kérésére a császárt a templomban. A király ő Felsége 11 órai lovaglás után több beduin főnök és 800 lovasból álló karaván kíséretében érkezett volt ide Jaffából.

Bécs, nov. 10. Holnap a „Fehér ló” vendéglőben bajtársi lakomát ül a magyar és német testőrség a gardakapitányok elnökle alatt.

London, nov. 10. Gladstone a lord-mayor lakomáján aggodalmát fejezte ki az irlandi kérdés nagy nehézségei felett, és oda nyilatkozott, hogy az angol külügyminiszternek a béke fenntartása érdekében való közreműködése a kül-kormányoknál elismeréssel találkozott. Gladstone továbbá kinyilatkozta, hogy az Amerikával való viszonyok fenn fognak tartatni.

Midőn tehát drámai igazságról van szó, nem az a kérdés, vajjon mivel fog büntettetni, vagy jutalmazni a hős, vagy más mellékszemély, hanem arról, hogy mimódon? azaz: a büntetés, vagy jutalmazás a drámai viszonyoktól független, avagy azoknak szükségképi és elkerülhetlen kifolyása lesz?

Ott van például Shakespeare „Velencei kalmár”-ja. A szivtelen zsidó eleven testből kivágott keresztény húsa vágjuk. A legvadabb szivtelenséggel türekszik ezélna felé. Nem tesz azonban semmit, de a gonosz szándék megvan: azért bűnhődés éri. Hová süllyedne a mű becsé, ha a britt költő Shylock-ot úgy büntetné, hogy midőn vérengző szándéka kivittél pontján állana, karját villámmal szétzúratná? Eleasnek a drámai igazság, vagy, hogy a „K. K.” színi referense szavaival éljek: a büntetés nem lenne drámailag okadatulva. Avagy mit mondana ahöz bölcs bibliograph, ha Shylockot a törvénytörés halálra ítélné, vagy a nemeztől üldözöttet, öngyilkos lenne? A bevégzés tragikus lenne, tehát a büntetés is az, de hiányzana a drámai okadatulás — a végeredmény felett megnyugtató igazság.

Vagy tekintse meg szelid furcsász a Shakespearei tragédiákat, ha nem használt szemvizűl igen sokat a Lethé folyamából. Azok valóságos mintaképi a drámai és költői igazságszolgáltatásnak. Ott van például „III. Richard”, „Romeo és Julia”, vagy „Hamlet.” A hősök, az elkövetett tettekhez képest halállal lakolnak. A büntetés tehát nem drámai, hanem tragikai. És, ha szerző hőseit börtönbe vetette volna az elkövetett rosszért, egyéb viszonyon nem változtatva, mondhatná-e: oh dicső dramaturg, hogy a befejezés, maga a bűnhődés, nem volt drámai? Sőt éppen ellenkezőleg az volna. A költői igazságszolgáltatás másnémet lakolást igényel ugyan ezen esetekben; de azon szabálynak,

Washington, nov. 9. A spanyol követ kérdésre: mikép fogja magát az Unio kormánya a Cuba elismerésére vonatkozólag Seward által követett elvek tekintetében igazolhatni; Fish államtitkár azt válaszolá: hogy a kormány nem szándékozott Cubát elismerni.

Dresda, nov. 10. A képviselőkamra 29 szóval 15 ellen elfogadta a haladó pártnak indítványát, szólítottassék fel a kormány, hogy a szövetség-tanácsnál működjék közre a katonai terhek csökkentésére. A nemzeti pártnak azon indítványa: hogy a katonai terhek csak akkor kevesbítessenek, ha ezt Németország biztonléte és hatalmi állása megengedi, 53 szóval 21 ellen elvetetett.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

Tetszett dr. Ráti Jánosnak tófalvi volt szegődményeseimmi ügyemet, a tényállást, perfollyamot és a végrehajtási eljárást is elferditve a nagy közönség elcibe hurcolni, és a Lajtán innen és tul is, sőt a külföldi sajtóban is ezen magán „enyim és tiéd” feletti perügnyben, azon téves véleménynek erőszakolni keletét, hogy én a legigazságtalanabb ügyet a legembertelenebb uton erőszakoltam végrehajtásra. —

Családi ügyekben távollétem menten ki, hogy az ellenem közforgalomba hozott igazságtalan vádakkal szemben védelmemre a nagy közönség előtt azonnal meg nem jelenhettem s most utasítom vissza az ellenem kiszórt nemtelen gyanúsításokat és aljas rágalmakat, melyeket csak a sajtószabadsággal bűnös visszaélés mellett volt lehetséges felhozni, fájdalom, oda fejlődött viszonyaink között, midőn a sajtó féktelenedésével szembe a törvények szentsége maholnap se a személyt se a vagyont biztosítani képes nem leend.

Nem lehet feladatom a bíróságok és közigazgatósági hatóságok védelmére szót emelni, mert azoknak eljárásai a felelős magyar királyi kormány bírálata alá tartoznak, s én ezért csak az ellenem szórt vádakra felelek, a tényállást, perfollyamot és végrehajtásos eljárást való híven mutatva fel.

Tófalva egy tisztán székely örökségekből alakult helység Maroszáéken; ezt igazolja az 1614-ben keresztül vitt Lustratio, állítólag Pataki János 1607-ben ottan ősi és felesége által birt javakra nova donatiót nyert, de ezen donatióban jobbágyokról emlékezős nincsen és a donatiót Statutio soba sem követte. Közbe jött változások után a birtoklásban, a b. Apoc család 1835-ben szerezte meg vásár utján a tófalvi birtokot és kezelésem s rendelkezésem alá 1841-ben jött. Én 1842-ben Maroszáék mérnöke által a határt felmértem és az illetékes tisztségnek hivatalos közbejöttével a falunak és határának szabályozását eszközöltem, 28 telket alakítottam, azokat házakkal és földekkel látam el és szerződés mellett haszonbérbe adtam; a helybeli görög cath. egyházi személyzetet canonica portioval láttam el, a tanítónak sajátomból telket és földeket adományozván.

Ezen birtokszabályozás után minden vita és per nélkül éltek szegődményeseim, midőn 1848-ban az urbéri felszabadulást részünkről is igénybe véve elvállalt kötelezettségeik teljesítését megszüntették. Én a közbejött politikai változások után 1852-ben léptem fel ellenük az akkor illetékes hatóság előtt, és ennek eredményében 1857-ben a bécsi ca. kir. bellügyministerium azon véghatározatot hozta, hogy

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

hogy a hős, vagy más drámai személy saját tényei által, közvetlen abból kifolyólag legyen büntetve és jutalmazva, elég volna téve.

Br. szerint tehát „tragikai büntetés” is dramaturgiai absurdum, ha nincs okadatulva! Törpülj alá a magasból halhatatlan britt költő! Haláltán munkát tett éretted Lessing, mert Br. a „M. P.” furcsasága, egy tollvonással szétépte nimbusodat! Hogy merted nagy költő kimondani a női emancipatio előtt, hogy a nők a viszonyok súlya alatt vannak s Hadesre küldöd Dánia és Brittanía számos ártatlan hőgyét s mi megbecsülhetetlen bűn, a kövér Polonius lelkét is mennyekbe röpíted, pedig szegény még sokáig élhetett volna; a nemezis gyöttrése miatt még tovább! És még zárjel közé tétetted, hogy ha majd születni fog Br. bocsássou meg neked ezért a szörnyűsleges ostobaságot.

Veszi észre, jó uram, hogy eltévedt Saharában. Vagy pedig anarchiára türekszik ezen a téren, s ezélna kivételére, a „M. P.” tekintélyére támaszkodva ama lapoknak, elveihez legillőbb rovatát, a „furcsasági rovatot” használja fel.

A mi pedig (ha) miskás mentorkodását illeti, bátor vagyok megjegyezni (gratia fejmenek!), hogy mielőtt valaki privát nézetét akarja érvényesíteni és épen ezen a téren, a muzeumi bibliographiákon kívül legalább Szvorényit tegye tanulmányra tárgyává, különben könnyen úgy járhat, mint Pope (hogy kedvenz klassikusát idézzem), ki Trója hőseit lord rubába ültöztetve mutatta be bámulól olvasóinak. (Brrrr.)

a tófalvi szegődményesek kötelezettségeiket továbbra is kötelesek teljesíteni; azon kéréssel pedig, hogy a szegődmény tárgy urbíri természetű, a tófalviak, azzal pedig hogy ők bár mikor kitelepíthetők, én lettem az urbíri törvény utjára utasítva.

A tófalviak továbbra is kötelezettségeiket nem teljesítették, sőt az urbíri pert is soha meg nem kezdették, minek folytán az urbíri perek indítására megszüntetett zárhatáridőben a kitelepítési keresettel én léptem fel ellenük, és első bíróságilag 1862 október 4-én 243 és 283 számok alatt az ítéletek meghoztattak.

Ezen ítéletek egyike szerint kilencz szegődményes a szerződés viszonyának általuk lett elismerése alapján feltétlenül a birtokviszadásra lett kötelezve, a másik szerint pedig tizenhét szegődményes birtoka azon feltétlen alatt lett valóságos székelybirtok természetűnek és visszabocsátandónak ítélve, ha én azon pótesküti teendőttem

le, hogy 1842- vagy 1843-ban, midőn tófalvi birtokomat tagosítottam, a kezükön levő birtokok nekik és illetőleg birtokelődeiknek akár általam, akár megbízásomból udvari tisztem által a visszabocsátás feltételeinek határozott fenntartása mellett adott használatra szóbeli vagy írásbeli szerződés alapján.

Ellenfeleim ezen ítéletek ellen fellebbeztek és másodbíróság kiküldését kérték, miután a vezető sem alatti erdélyi törvényes királyi tábla, mint illetékes urbíri másodbíróság ezen ügyben eljárni akadályozva volt. A volt királyi főkörmányszék, mint harmadbíróság a magyarországi bétszemélyes táblát az írást találta meg, hogy a magyarországi királyi ítélő táblát ezen perügyek ellátására bíróság küldje ki, a további lehető harmadbírói eljárást a főkörmányszék magának fenntartván. Azonban ezen nézetet a főmáltóság bétszemélyes tábla nem osztotta, a perfolyam 1865-ig szünetelt, midőn aztán

én voltam kényserülve Ó Felsége szentséges színe elibe folyamodni és a másodbíróság kiküldését a fejedelmi hatalomtól kérni, mely kéréssem folytán legfelsőbb helyen a magyar királyi ítélőtábla bíróság kiküldetett.

Ezen kiküldött urbíri másodbíróság 1866 mártius 28-án az első bírói ítéleteket telytartalmulag helybenhagyta.

Ezen ítéletek ellen tófalvi szegődményeseim felülvizsgálatot mutattak bé, az erdélyi királyi legfőbb bíróság, mint harmadbíróság eljárását vévén igénybe — én azonban azon jogos fellevelemből indulva ki, miszerint a magyarországi királyi ítélő tábla ítéletei felett a felibe helyezett bétszemélyes tábla van hivatva itélni, ismételve Ó Felségéhez folyamodtam a felmenthető illetékességi vitálnak elintézéséért; és Ó cs. apost. és kir. Felsége által 1866 december 28-án kelt legfelsőbb elhatározással a felülvizsgálat ellátására és harmadbírói ité-

let hozatalra a magyarországi főmáltóság királyi bétszemélyes tábla lett bíróság kiküldve, — ezen legfelsőbb bíróság 1867-ik évi június 19-én az alábbi bírói ítéleteket teljesen helybenhagyólag hozta meg ítéleteit s én 1867 október 2-án az ítéletben megszabott eskütt lettem.

Ez a perfolyam rövidben vázolt iratszertől menete. — (Vége köv.)

Távirati tudósítás a bécsi borszéről

Nov. 12-kén: 5%, Metaliques 100 frt 59 25. 5%, Nemzeti kölcsön 100 frt 68.80. Kamat 59 25. 1860. Kölcsön 93.40. Bankrézvény 713. Hitelintézet részvény 267 frt 231.—. London 10 ft at. 125 frt 20%, kr 123.75. Ezüst 122.25. Cs. királyi arany 5.85.

Földterhmentesítési kötvények: Magyar 79.50. Temei 78.25. Erdélyi 74.75. Horv.-Slavon 82.50.

Beküldetett.

A gazda gyakran azáltal jó nagy zavarba, hogy bázi állatai megbetegesedése esetében, nincs mindenkor állatorvos kéznél s háziszerekkel sincs ellátva; a melyek tapasztalat szerint gyors segélyt nyújtanak. Kwizda ur állatgyógyászati készítményei által az állati gyógyszerek oly választéka van nyújtva, mely a gazdát abba a helyzetbe teszi, hogy magát próbált szerekkel elláthassa, s mi e részben megemlítjük:

A cs. kir. szab. Korneuburgi marhaport lovak, szarvasmarhák és juhok számára, mirigy, gyomorragás, vértéjés esetében, a tej megjavítására nézve, s általában a lélegző- és emésztő-szervek minden betegségeiben. — Az egyetlen, a m. egészségügyi hatóságtól megvizsgált, ő cs. kir. apost. Felsége I. Ferencz József által kiv. szabadalommal kiténtetett visszapótló folyadék (Restitutions-Fluid) lovak számára, mely külső bajoknál, csúz-, köszvény-, marjulás, rándulás, ivhúrszelep-, törd-, csípő-, keresztosontörülés, taggyengülés, inmerevségnek sat., körömír, porbany, törékény és morzsálékony körömök ellen, s hibátlan körömök ruganyos utánövésére. — Ehladaesok az ebbettség, görcs, nehéz kór, csúz, köszvény és dugulás ellen. — Házi majorság számára való gyógypór, a ludak, kacskák, tyúkok közönséges betegségei ellen sat. Disznópór futó tüszög, s elveszett étvágy ellen. — Vérhasszer juhoknak, juhvérhas sat. ellen. — Körömpór körömrothadás, üdült körömfájás és körömvész ellen.

Még Európa határain túl is haladt Kwizda állatgyógyászati készítményeinek híre, s a készítő a nev-yorki és bostoni állatvél-társulat felszólítására készítményeiből nagyobb mennyiséget küldött oda, melyek bevitelére Amerikába biztosítottak tekinthető.

Ezen cikkek nem kell más hasonló elnevezésű készítményekkel fölcserélni, s csak azokat kell valódiaknak tartani a melyek „Franz Joh. Kwizda in Korneuburg” hangzásu eczettel és pecséttel vannak ellátva.

A kaphatási forrásokat illetőleg utalunk alábbi hirdményünkre.

28.343-dik számhoz
1869.

(576)

(1—3)

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik: miszerint a bornak és husnak elhasználásától járó fogyasztási adó Szász-Régen városában, az árszabályzat III. osztálya alapján beszedése egy évre, az az 1870 január 1-től 1870-ik évi december végéig, vagy hallgatolagos megújítás fenntartásával, három egymásután következő évre nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés 1869 évi november hó 22-kén délelőtt 9 órakor a szász-régeni m. kir. pénzügyi biztosságnál fog történni, — a hol november 21-ig estvéli 6 óráig írásbeli ajánlatok is elfogadhatók.

A kiáltási ár a borra nézve 83 frt 20 krnyi évi összegben, és a húsa nézve 1656 frt 40 krnyi összegben, tehát összesen 1739 frt 60 kr. határozatlik meg.

A többi bérleti feltételek a kolozsvári m. kir. pénzügyi-igazgatóságnál, valamint a sz.-régeni m. kir. pénzügyi-igazgatóságnál a biztosságnál az árverés előtt megtekinthetők, s azok az árverés alkalmával a bérleti kivánóknak fel fognak olvastatni.

Kelt Kolozsvárt, 1869, november 5-kén.

A kolozsvári m. kir. pénzügyi-igazgatóságtól.

Sz. 860.

(573)

(2—3)

Árlejtési hirdetmény

búza szállításra.

Az Oláhlapos vidéki kineztári bányászok élemezésére 7000 mérő 82 font bécsi sulyu, legfeljebb 15% tiszta rozsszal vegyített búzára, melyből

Oláhlaposra	1200 mérő
Sztrimbulyba	1400 "
Oláhlaposbányára	4400 "

szereződésileg kiütendő részletekben leendő szállítandó, f. év november hó 29-dikén a nagybányai m. kir. bányá-, erdő- és államjavak igazgatóságánál titkos ajánlatok útján árlejtés fog tartatni.

Földbirtokos urak és vállalkozói szándékozik 10% bánatpénzzel ellátott ajánlataikkal tisztelettel meghívotnak, megjegyezvén egyúttal: hogy a titkos ajánlatok ugyanaz nap f. év november 29-kén déli 12 óráig leendnek elfogadhatók, és hogy azok közvetlen a nagybányai m. kir. bányá-, erdő- és javak igazgatóságához intézendők.

A szállítási s egyéb szerződési feltételek, Nagybányán, Sztrimbulyban és Kapnikon az illető gazdasági irodákban, ugy Szatmáron, Nagy-Károlyban, Décsen, Szamosujváron, ugy Mármaros-Szigeten a városi hatóságnál megtekinthetők.

Magyar királyi gazdasági hivatal által.

November, 4-kén, 1869.

Sz. 28629.

1869.

(574)

(2—3)

Ezennel közhírré tétetik, miszerint a bornak és husnak elhasználásától járó fogyasztási adónak szab. kir. Szamosujvár városában, az árszabályzat III. osztálya alapján beszedése egy évre, az az 1870-ik január 1-től 1870-ik évi december végéig, vagy pedig, hallgatolagos megújítás fenntartásával, további két évre, nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés 1869 évi november 18-án Szamosujvárt, az ottani m. kir. pénzügyi biztosság irodájában d. e. 9 órakor fog történni.

A kiáltási ár a borra 450 frt évi összegben, a húsa nézve pedig 4850 frt összegben, tehát összesen 5300 frt. határozatlik meg.

Az árverezésnek többi feltételei a kir. pénzügyi biztosságoknál Kolozsvárt, Décsen, Szamosujvárt és Besztercén; ugy szintén az illető adóhivataloknál is betekinthezők.

Ezen írásbeli ajánlatok az árverés előtt, 1869 évi november 16-ig, az árverési bizottmányok, lepecsételve átadandók.

A m. kir. pénzügyi igazgatóságtól.

Kolozsvárt, 1869, november 4-kén.

NEM HIVATALOS.

Ügyes borsz-operatiók által sokan gyorsan és fáradság nélkül jutottak oly vagyonhoz, mely legmerészebb vágyaikat felülmúlta, sőt naponként fordulnak elő ilyen esetek. Vajjon e jövedelmező üzlet csak bizonyos kiváltságolt közők tulajdona legyen? — Hogy a borszétől távol álló magános egyéneknek hasznos segítség nyujtassék, alapítottam

egy irodát borszügyletek számára,

hol mindenki (Bécsből vagy a környékből) 100—200 frnyi kis betétel által a papirok emelkedése vagy leszállásából hasznot húzhat, a nélkül, hogy a papirokat megvásárolná vagy magához venné. Felszólított tehát a t. közönséget, főleg a mostani alacsony árfolyam mellett megbízások tételére, melyeket pontosan és gyorsan teljesítendek. Programmok ingyen. Felvilágosítások készséggel nyujtatnak.

Stein Károly irodája

borszügyletek számára.

Bécs, L. Tiefer Graben 17.

(547)

(5—24)

Solide und gewandte Buch- und Kunsthandlungs-Reisende

und Agenten werden in ihrem Interesse ersucht, schleunigst ihre Adresse franco an die Herren Haasenstein & Vogler in Frankfurt a. M. unter Chiffre C. D. Nr. 40. einzusenden worauf ihnen unentgeltlich ein äusserst absatzfähiger Artikel mit aussergewöhnlich hoher Provision nachgewiesen wird. (575) (1—1)

Stein János könyvkereskedésében kapható:

A „Magyar Polgár”

nagy naptára

Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS.

Teljes tisztí czimtár s a Királyhágón inneni vásárok pontos jegyzékével.

Ára 1 frt o ért.

Erdélyi képes kis naptár

XI-dik ÉVFOLYAM.

A Királyhágón inneni vásárok betűrendes és hónapokénti kiugazított jegyzékével. Ára 26 kr. o ért.

Erdélyi képes nagyobb naptár

I-ső ÉVFOLYAM.

A vásárok pontos jegyzékével ellátva.

Ára 40 kr. o ért.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári k. levél- és szekérposta, távirtda és Biasini-gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

PETZVAL OTTÓ.

Kézikönyv

mezei-gazdák, gépészek, mozdony-vezetők és fűtők számára.

39 fametszettel. Ára 2 frt.

Papok tüköre,

a r. kath. egyház vakbuzgalmának történeti emlékei. Corvintól.

Ára 2 frt 60 kr.

(467)

Császári királyi szabadalmazott

3—3

Korneuburgi marhaport

lovak, szarvasmarhák és juhok számára.

1 nagy pakét 84 kr. 1 kis pakét 42 kr.

Helyreptelő folyadék,

(Restitutions-fluid.)

lovak számára, Kwizda Fer. Jós.-tól Korneuburgban;

Ó Fels. I. Ferencz József császár által kivál. szabadalmazva.

1 palack 1 frt. 40 kr.

Lókörom-kenőcs

cserepes, repedezeit körom sat. ellen, 1 adag 1 frt. 25 kr.

Pataköz-por

a lópataköz rothadása ellen; 1 üveg 70 kr.

Sertés-por

futó-fene ellen; 1 gyöngy ára 63 kr és 1 frt 25 kr.

Vérhasszer

a juhvérhas sat. ellen. 1 nagy gyöngy 70 kr. kis 35 kr.

Kutya-labdacsok.

Kutyakörök, göresük, veit-tanz, vizkor, köszvény s a kutyák más betegségei ellen. Megbízható védszer dühösség ellen. Egy doboz ára 80 kr.

Gyógypor házi szárnyas-állatoknak

a ragály s a ludak, kacskák, tyúkok, gyöngytyúkok, pávák sat. betegségei ellen.

Egy csomag ára 50 kr.

Kapható: Kolozsvárt: Wolf János urnál.

„ Szebenben: Zóhrer Fr.

„ Brassóban: Hesshaimer J. L. és A. urnál.

„ Gyertyánffy és flai urnál.

„ Segesvárt: Gyertyánffy J. B.

„ S.-Szent-Györgyön: Benkő és Csutak urnáknál.

Óvás. Hogy a közönség hamisítványok megvétele ellen biztosítva legyen, kérjük csak azon üvegeket és gyöngyöket valódiaknak tekinteni, melyek a korneuburgi kertületi gyógyszerház pecsétjét viselik.

(569) 2—3

A kereskedelmi ifjúság nagyobb gyakorlati kiképezésére szolgál az az, nagyobb városokban általános szokás, hogy elméleti tanulmányait végzett kereskedő ifjak, oly kereskedésekre lépnek be gyakoronokok ul, a melyek az árticzkik sok-félesége, az üzlet kicsiben és nagyban folytatása által legkönyvebb alkalmat nyujthatnak az ártisme tanulmányozására s a sokoldalú üzletforgalom körül szükséges ügyesség elsajátítására.

Az ily kereskedő gyakoronokok különböznek a kereskedő tanoncoktól és segédekétől; ők a szó teljes értelmében gyakoronokok, s az e fogalomhoz kötött teendőkön kívül a kereskedésben egyébre nem használtathatnak s tetszéstől függ a kiképzésükre szükséges időt meghatározni.

Ez intézmény életbeléptetése a szakiskolák hiányában szenvedő városokban, kétszereasa kívánatos, minek következtében elhatározám azt, az e célra legalkalmasabb kereskedésben

a nagy-bazárban

létesíteni.

Felhívom tehát a kereskedő pályára készülő t. fiatalosokat s a t. szülöket, a kik gyermekeiket kereskedőknékné ohajtanak kiképeztetni, hogy bővebb felvilágosítás, és esetleg a föltételek megállítása végett velem személyes érintkezésbe lépni sziveskedjenek.

Kolozsvárt, november hó 1869.

CSAPÓ SÁNDOR.

(549) (3—3)

A n. érd. Női-egylet okmánya által, legjobbnak elősmert

VIRSLI

a minoritautczában készül.

Párja 7 kr.

(568) (2—3)

ELADÓ egy szép félfódes pesti hintó egészen új. Meg lehet tekinteni Jankó Vincze gépgyárában Kolozsvárt, külső-tordautca 306 sz. alatt.

(571) (2—3)

Eladó széna

1000 mázsa jó idei széna a Berkenyesi uradalomnál eladó. Ajánlatok az uradalom igazgatóságához. Utolsó posta Moes, intézendők.

239 18/11 25—26
Első osztrák

Velocipéde-gyárraktár,

iskolával egybekötve.

LENZ G.

Bécs, Landstrasse, Marxergasse N. 9.

készít mindenféle

Velocipédeket

különböző német, angol és amerikai minidék, szerkesztet és felszerelések szerint. 2 kerekűeket fgygyermeknek és férfiak számára, általános használatul.

3 kerekűeket hölgyek és gyermekek számára, kertben, parkokban és falun való használatul. Legjelesebb minőség mellett a legolcsóbb árak. Kértek e gyár készítményeit roszabb minőségű kllföldiekkel össze nem tévesztetni.

(537) (3—6)

A valódi orsz. szábadalmazott legujjabban Ó Felsége által kiváltsággal kiténtetett, az orvosi kartól megvizsgált, sikeresnek talált s szerfésle-képen kiprobált titkos szer a patkányok, házi mezei egerek, vakandok és svábok teljes kiirtására, (melyek sokfelé megpróbáltak hamisan utánozni s árulni), hamisítatlan minőségben, Kolozsvárt Főly és Hutfilzen (a főtéren), M.-Vásárhelyt Fogarasi Demeterurnál, Brassóban J. L. Hesshaimerurnál, Segesvárt és Szebenben J. B. Misselbacher és fiaínál kapható. 1 nagy bádog 1 ft, kis bádog 50 k.

Egyes bádog megrendelése is utánvéttel mellet lehet gyorsan teljesítetk. Ugyanott kapható citrom-kenőcs, eggyedli szer a fagyhójak és tyúkszem ellen, 1 tégely 50 kr.

3—3

3—3

3—3

3—3

3—3